

VIỆT NAM - ĐỔI MỚI VÀ HỘI NHẬP

PHÁT HUY VAI TRÒ TỰ PHÊ BÌNH VÀ PHÊ BÌNH
TRONG XÂY DỰNG ĐẢNG ĐÁP ỨNG YÊU CẦU
VIỆT NAM ĐỔI MỚI VÀ PHÁT TRIỂN

Nguyễn Bình Thoan*

Ngày nhận bài: 02/01/2026 | Ngày gửi phản biện: 26/01/2026 | Ngày duyệt đăng: 13/02/2026

Tóm tắt: Trong tiến trình đổi mới và phát triển đất nước, công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng Cộng sản Việt Nam. Bài viết phân tích vai trò của sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ đối với công tác xây dựng Đảng trong bối cảnh Việt Nam đẩy mạnh công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế. Trên cơ sở tổng hợp và phân tích các tài liệu lý luận của Đảng, kết hợp với phương pháp phân tích, tổng hợp và đánh giá thực tiễn, bài viết làm rõ thực trạng tổ chức sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ hiện nay, chỉ ra những hạn chế và nguyên nhân chủ yếu. Từ đó, bài viết đưa ra một số hàm ý nhằm nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ, góp phần xây dựng tổ chức Đảng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu lãnh đạo sự nghiệp đổi mới và phát triển bền vững của Việt Nam trong giai đoạn mới.

Từ khóa: Xây dựng Đảng, tự phê bình và phê bình, đổi mới và phát triển.

Abstract: In the context of Vietnam's ongoing reform and development process, Party building and rectification play a crucial role in strengthening the leadership capacity and combativeness of the Communist Party of Vietnam (CPV). This article analyzes the role of self-criticism and criticism within Party cells in Party building work in the context of Vietnam's accelerated reform and international integration. Based on the review of CPV's theoretical documents and employing qualitative research methods such as analysis, synthesis and practical assessment, the study examines the current situation of self-criticism and criticism practices within Party

* ThS., Học viện Kỹ thuật Quân sự; Email: tothak51@gmail.com

cells, identifying key limitations and underlying causes. The paper then proposes several solutions to improve the quality of self-criticism and criticism activities in Party cells, thereby contributing to building a clean and strong Party organization that meets the requirements of effectively leading Vietnam's sustainable reform and development in the new stage.

Keywords: Party building, self-criticism and criticism, reform and development.

1. Đặt vấn đề

Từ khi tiến hành công cuộc đổi mới vào năm 1986 đến nay, Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng về phát triển kinh tế, ổn định chính trị, nâng cao đời sống nhân dân và mở rộng quan hệ đối ngoại. Những thành tựu đó khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam trong quá trình định hướng và tổ chức thực hiện đường lối phát triển đất nước. Trong bối cảnh Việt Nam tiếp tục đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, yêu cầu đặt ra đối với Đảng là phải không ngừng nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu và chất lượng đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Một trong những nội dung quan trọng của công tác xây dựng Đảng là thực hiện nghiêm túc nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong sinh hoạt Đảng. Đây là nguyên tắc cơ bản nhằm giúp mỗi tổ chức đảng và mỗi đảng viên nhận thức rõ ưu điểm và hạn chế của mình, từ đó kịp thời điều chỉnh, khắc phục khuyết điểm và nâng cao hiệu quả công tác. Trong các cấp tổ chức Đảng, chi bộ được coi là nền tảng của Đảng, là nơi trực tiếp tổ chức và triển khai các hoạt động sinh hoạt Đảng, trong đó có sinh hoạt tự phê bình và phê bình.

Trong thời gian qua, vấn đề tự phê bình và phê bình trong công tác xây dựng Đảng đã được đề cập trong nhiều công trình nghiên cứu lý luận và thực tiễn. Các văn kiện của Đảng như Nghị quyết Trung ương về xây dựng, chỉnh đốn Đảng đã nhấn mạnh vai trò đặc biệt quan trọng của việc thực hiện tự phê bình và phê bình nhằm nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng. Một số nghiên cứu trong lĩnh vực xây dựng Đảng cũng đã phân tích ý nghĩa của nguyên tắc này đối với việc giữ vững bản chất cách mạng của Đảng và củng cố đoàn kết nội bộ.

Tuy nhiên, trong bối cảnh Việt Nam đang bước vào giai đoạn phát triển mới với nhiều yêu cầu và thách thức đặt ra đối với công tác xây dựng Đảng, việc nghiên cứu sâu hơn về nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ vẫn có ý nghĩa quan trọng cả về lý luận và thực tiễn. Đặc biệt, cần làm rõ vai trò của hoạt động này trong việc góp phần nâng cao hiệu quả lãnh đạo của Đảng đối với sự nghiệp đổi mới và phát triển đất nước.

2. Thực trạng về sinh hoạt tự phê bình và phê bình hiện nay

Trong những năm qua, thực hiện các chủ trương của Đảng về tăng cường công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng, việc tổ chức sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong các chi bộ đã từng bước được quan tâm và triển khai tương đối đồng bộ. Thông qua các buổi sinh hoạt chi bộ định kỳ, các tổ chức đảng đã chú trọng lồng ghép nội dung tự phê bình và phê bình nhằm nâng cao ý thức trách nhiệm của đảng viên, củng cố đoàn kết nội bộ và nâng cao chất lượng hoạt động của tổ chức đảng.

Trước hết, sinh hoạt tự phê bình và phê bình đã góp phần nâng cao nhận thức chính trị và trách nhiệm của đội ngũ đảng viên. Thông qua việc kiểm điểm và đánh giá quá trình thực hiện nhiệm vụ, mỗi đảng viên có điều kiện nhìn nhận lại những ưu điểm và hạn chế của bản thân, từ đó đề ra các biện pháp khắc phục phù hợp. Điều này không chỉ giúp nâng cao chất lượng đội ngũ đảng viên, mà còn góp phần củng cố tính kỷ luật và tinh thần trách nhiệm trong tổ chức đảng.

Thứ hai, việc thực hiện tự phê bình và phê bình đã góp phần tăng cường đoàn kết nội bộ trong các chi bộ. Khi các đảng viên thẳng thắn trao đổi và góp ý cho nhau trên tinh thần xây dựng, các mâu thuẫn và bất đồng trong nội bộ có điều kiện được giải quyết kịp thời, tránh tích tụ và phát sinh những vấn đề phức tạp. Theo đó, tự phê bình và phê bình không chỉ là công cụ để phát hiện và khắc phục khuyết điểm, mà còn là phương thức giúp củng cố sự thống nhất trong tổ chức đảng.

Thứ ba, sinh hoạt tự phê bình và phê bình đã góp phần nâng cao hiệu quả lãnh đạo của tổ chức đảng. Thông qua các buổi sinh hoạt chi bộ, các vấn đề liên quan đến công tác lãnh đạo và quản lý của đơn vị được đưa ra thảo luận, qua đó giúp các cấp ủy nhận diện rõ hơn những hạn chế trong công tác chỉ đạo và điều hành. Điều này tạo điều kiện để các tổ chức đảng kịp thời điều chỉnh phương thức lãnh đạo, nâng cao hiệu quả thực hiện các nhiệm vụ chính trị được giao.

Thứ tư, việc thực hiện tự phê bình và phê bình đã góp phần nâng cao tính dân chủ trong sinh hoạt Đảng. Trong các buổi sinh hoạt chi bộ, các đảng viên có cơ hội bày tỏ quan điểm, đóng góp ý kiến và tham gia thảo luận về các vấn đề của tổ chức. Điều này không chỉ giúp nâng cao chất lượng ra quyết định của tổ chức đảng, mà còn góp phần phát huy vai trò chủ thể của mỗi đảng viên trong quá trình xây dựng và phát triển tổ chức Đảng.

Nhìn chung, những kết quả đạt được trong việc thực hiện sinh hoạt tự phê bình và phê bình đã góp phần quan trọng vào việc nâng cao chất lượng sinh hoạt chi bộ, củng cố sự trong sạch và vững mạnh của tổ chức đảng. Đây là nền tảng quan trọng để Đảng tiếp tục nâng cao năng lực lãnh đạo trong bối cảnh đất nước đang đẩy mạnh công cuộc đổi mới và phát triển.

3. Những hạn chế trong thực hiện sinh hoạt tự phê bình và phê bình

Bên cạnh những kết quả đạt được, việc thực hiện sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong các chi bộ hiện nay vẫn còn tồn tại một số hạn chế nhất định.

Trước hết, ở một số chi bộ, việc tổ chức sinh hoạt tự phê bình và phê bình còn mang tính hình thức. Nội dung kiểm điểm đôi khi chưa đi sâu vào những vấn đề trọng tâm của công tác lãnh đạo và quản lý, mà chủ yếu dừng lại ở việc đánh giá chung chung, hoặc mang tính báo cáo. Điều này khiến cho hoạt động tự phê bình và phê bình chưa thực sự phát huy được vai trò trong việc nâng cao chất lượng hoạt động của tổ chức đảng.

Thứ hai, một số đảng viên còn tâm lý e ngại khi tham gia phê bình đồng chí của mình. Trong nhiều trường hợp, việc phê bình được thực hiện một cách nhẹ nhàng, mang tính góp ý chung chung, chưa chỉ ra rõ những hạn chế và nguyên nhân cụ thể. Tâm lý e ngại, né tránh hoặc sợ va chạm có thể làm giảm tính chiến đấu của sinh hoạt Đảng và khiến nguyên tắc tự phê bình và phê bình không được thực hiện đầy đủ.

Thứ ba, việc tự phê bình của một số đảng viên chưa thực sự sâu sắc. Một số trường hợp kiểm điểm còn mang tính hình thức, chưa thể hiện được tinh thần tự giác nhận trách nhiệm và quyết tâm khắc phục khuyết điểm. Khi việc tự phê bình chưa thực sự nghiêm túc, hoạt động phê bình của tập thể cũng khó phát huy hiệu quả.

Thứ tư, nội dung sinh hoạt chi bộ ở một số nơi chưa gắn chặt với nhiệm vụ chính trị của đơn vị. Điều này khiến cho việc tự phê bình và phê bình thiếu tính thực tiễn và chưa đóng góp nhiều vào việc nâng cao hiệu quả hoạt động của tổ chức.

Ngoài ra, việc theo dõi và đánh giá kết quả khắc phục khuyết điểm sau phê bình ở một số nơi chưa được thực hiện thường xuyên. Khi các hạn chế đã được chỉ ra nhưng không có cơ chế giám sát việc khắc phục, hiệu quả của hoạt động tự phê bình và phê bình sẽ bị giảm sút.

4. Nguyên nhân và những vấn đề đặt ra

Những hạn chế trong việc thực hiện sinh hoạt tự phê bình và phê bình xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau, bao gồm cả nguyên nhân khách quan và chủ quan. *Thứ nhất*, nhận thức của một bộ phận đảng viên về vai trò của tự phê bình và phê bình chưa đầy đủ. Một số đảng viên chưa nhận thức rõ rằng tự phê bình và phê bình là phương thức quan trọng để nâng cao chất lượng tổ chức đảng, mà đôi khi coi đây chỉ là một thủ tục trong sinh hoạt Đảng. *Thứ hai*, phương pháp tổ chức sinh hoạt chi bộ ở một số nơi chưa thực sự đổi mới. Việc tổ chức sinh hoạt đôi khi còn mang tính hành chính, thiếu sự chuẩn bị nội dung và phương pháp điều hành phù hợp. Điều này khiến cho các buổi sinh

hoạt chưa thu hút được sự tham gia tích cực của đảng viên. *Thứ ba*, vai trò của cấp ủy trong việc tổ chức và điều hành sinh hoạt tự phê bình và phê bình ở một số nơi chưa được phát huy đầy đủ. Khi cấp ủy chưa chủ động định hướng nội dung và phương pháp sinh hoạt, các buổi sinh hoạt chi bộ có thể trở nên thiếu trọng tâm và kém hiệu quả. *Thứ tư*, công tác kiểm tra và giám sát việc thực hiện tự phê bình và phê bình chưa được tiến hành thường xuyên. Việc thiếu các cơ chế giám sát và đánh giá cụ thể có thể khiến cho việc thực hiện nguyên tắc này chưa đạt được hiệu quả mong muốn.

Trong bối cảnh Việt Nam đang tiếp tục đẩy mạnh công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế, yêu cầu nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng ngày càng trở nên cấp thiết. Điều này đòi hỏi các tổ chức đảng phải không ngừng nâng cao chất lượng hoạt động, đặc biệt là chất lượng sinh hoạt chi bộ. Việc nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình không chỉ là yêu cầu nội tại của công tác xây dựng Đảng, mà còn có ý nghĩa quan trọng đối với việc nâng cao hiệu quả quản trị quốc gia. Khi các tổ chức đảng hoạt động hiệu quả, các chủ trương và chính sách của Đảng sẽ được triển khai một cách hiệu quả hơn trong thực tiễn. Bên cạnh đó, trong bối cảnh phát triển kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, các tổ chức đảng cũng phải đối mặt với nhiều thách thức mới như sự đa dạng về lợi ích xã hội, sự thay đổi nhanh chóng của môi trường kinh tế - xã hội và yêu cầu ngày càng cao của người dân đối với hiệu quả quản lý nhà nước. Những yếu tố này đặt ra yêu cầu phải tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, trong đó có việc nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ. Như vậy, việc nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ không chỉ là nhiệm vụ của riêng các tổ chức đảng, mà còn là một trong những yếu tố quan trọng góp phần bảo đảm sự lãnh đạo hiệu quả của Đảng đối với sự nghiệp đổi mới và phát triển của đất nước.

5. Hàm ý chính sách

Trên cơ sở phân tích những nguyên nhân hạn chế, bài viết đã rút ra một số hàm ý nhằm nâng cao chất lượng sinh hoạt phê bình và tự phê bình trong chi bộ như sau:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của đảng viên về vai trò của tự phê bình và phê bình. Các cấp ủy cần tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng nhằm giúp đảng viên hiểu rõ rằng tự phê bình và phê bình không phải là sự chỉ trích cá nhân mà là phương thức giúp mỗi đảng viên hoàn thiện bản thân và đóng góp vào sự phát triển chung của tổ chức.

Bên cạnh đó, cần gắn việc thực hiện tự phê bình và phê bình với việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Điều này sẽ giúp tạo ra môi trường sinh hoạt Đảng lành mạnh, trong đó các đảng viên có thể thẳng thắn trao đổi và góp ý cho nhau trên tinh thần xây dựng.

Thứ hai, đổi mới nội dung và phương thức sinh hoạt chi bộ. Để nâng cao hiệu quả của sinh hoạt tự phê bình và phê bình, cần đổi mới nội dung và phương thức tổ chức sinh hoạt chi bộ theo hướng thiết thực và gắn với nhiệm vụ chính trị của đơn vị. Các chi bộ cần lựa chọn những vấn đề trọng tâm trong công tác lãnh đạo và quản lý để đưa vào nội dung thảo luận, qua đó giúp đảng viên nhận diện rõ hơn những hạn chế trong công tác và đề xuất các giải pháp khắc phục. Ngoài ra, trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ, việc sử dụng các nền tảng số để hỗ trợ hoạt động sinh hoạt Đảng có thể giúp nâng cao tính minh bạch và hiệu quả trong công tác tổ chức.

Thứ ba, tăng cường công tác kiểm tra và giám sát. Các cấp ủy cần tăng cường kiểm tra việc tổ chức sinh hoạt chi bộ, đặc biệt là việc thực hiện tự phê bình và phê bình, nhằm kịp thời phát hiện và chấn chỉnh những biểu hiện hình thức, hoặc thiếu nghiêm túc.

Thứ tư, phát huy vai trò nêu gương của cán bộ lãnh đạo. Vai trò nêu gương của cán bộ lãnh đạo có ý nghĩa quyết định đối với việc nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ. Khi cán bộ lãnh đạo gương mẫu thực hiện tự phê bình và sẵn sàng tiếp thu ý kiến phê bình của đồng chí, đồng nghiệp, điều đó sẽ tạo ra môi trường dân chủ và cởi mở trong sinh hoạt Đảng và phê bình sẽ trở thành động lực quan trọng thúc đẩy sự phát triển của tổ chức Đảng.

6. Kết luận

Trong tiến trình đổi mới và phát triển đất nước, công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng luôn được xác định là nhiệm vụ then chốt nhằm bảo đảm vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đối với toàn bộ hệ thống chính trị và xã hội. Trong đó, việc thực hiện nghiêm túc nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong sinh hoạt Đảng, đặc biệt là ở cấp chi bộ, có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với việc nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức Đảng. Kết quả nghiên cứu của bài viết cho thấy, sinh hoạt tự phê bình và phê bình không chỉ là một nguyên tắc tổ chức cơ bản của Đảng, mà còn là một cơ chế quan trọng giúp tổ chức Đảng duy trì khả năng tự điều chỉnh, tự hoàn thiện và thích ứng với những biến đổi của môi trường chính trị - xã hội. Trong bối cảnh Việt Nam đang bước vào giai đoạn phát triển mới với nhiều cơ hội và thách thức đan xen, việc nâng cao chất lượng sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong chi bộ sẽ có ý nghĩa quan trọng đối với công tác xây dựng Đảng. Khi nguyên tắc này được thực hiện một cách nghiêm túc và hiệu quả, nó sẽ trở thành động lực quan trọng góp phần củng cố sự trong sạch, vững mạnh của tổ chức Đảng, nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng và bảo đảm sự phát triển bền vững của đất nước trong tiến trình đổi mới và hội nhập quốc tế.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, 2021, tr.91, tr.91-92.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập II, Nxb Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, 2021, tr.179, tr.187-188.
3. Hồ Chí Minh (2011). *Hồ Chí Minh toàn tập*, Tập 5, Nxb Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, Hà Nội, tr.301-302.
4. Lê Thế Phong (2024), “*Đổi mới, nâng cao chất lượng tự phê bình và phê bình - Giải pháp hàng đầu trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay*”. 04/07/2024. <https://ngheandost.gov.vn/khxhnvna/nguyen-cuu-khxh-nv/doi-moi-nang-cao-chat-luong-tu-phe-binh-va-phe-binh-giai-phap-hang-dau-trong-cong-tac-xay-dung-chinh-don-dang-hien-nay-57.html>
5. Nguyễn Hoàng Việt (2019), “*Tự phê bình và phê bình theo tư tưởng Hồ Chí Minh - Ý nghĩa định hướng cho công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay*”, 10-12-2019. <https://www.tapchiconsan.org.vn/an-ninh2/-/2018/815630/tu-phe-binh-va-phe-binh-theo-tu-tuong-ho-chi-minh---y-nghia-dinh-huong-cho-cong-tac-xay-dung%2C-chinh-don-dang-hien-nay.aspx>
6. Nguyễn Phú Trọng (2021), “*Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*”, 16-05-2021. https://www.tapchiconsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hnp4dK31Gf/content/mot-so-van-de-ly-luan-va-thuc-tien-ve-chu-nghia-xa-hoi-va-con-duong-di-len-chu-nghia-xa-hoi-o-viet-nam
7. Nguyễn Viết Tiến (2022), “*Tự phê bình và phê bình trong xây dựng các tổ chức cơ sở đảng theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng*”, 28/03/2022. <https://mst.gov.vn/tu-phe-binh-va-phe-binh-trong-xay-dung-cac-to-chuc-co-so-dang-theo-tinh-than-nghi-quyet-dai-hoi-xiii-cua-dang-197153205.htm>
8. V.I.Lênin (1920), “*Bệnh ấu trĩ “tả khuynh” trong phong trào cộng sản*”, *V.I.Lênin toàn tập*, Tập 41, Nxb Nxb Chính trị quốc gia, 2005, Hà Nội.